لە ژێر دەمامکی بەتاڵبووکردنی پێشمەرگەدا چی هەیە؟ ... هیوا خۆشناو

دەوڵەت، ڕێکخراو و ڕژێمەکان کە لە ڕووی ئەخلاقی، سیاسی و داهێنانەوە ئیفلاس دەکەن پەنا بۆ دوو شت دەبەن: یەکیان پیرۆز کردن، دووەمیان تابووکردنە. لەو دوو ڕێگایەوە، ڕژێمە ئیفلاسبوەکان لە لایەنگرانی خۆیانەوە تا دەگاتە ڕکەبەرانیان دەمکوت و سەرکوت دەکەن، بەڵام هیچ کامێک لەمانە هەتا هەتایی نین و هەر هەموویان وەک ئیمپراتۆریەکەی ڕۆما چارەنوسیان ڕوخان و ماڵەکانیان دەکرێن بە مۆزەخانە.

لە باشووری کوردستاندا ٢٥ساڵە لە ژێرناوی پێشمەرگەدا سیستەمی گەندەڵی، ماکینەی دزی و بەتاڵانبردنی کوردستان ئەپارێزن. پارتی دیموکراتی کوردستان ئەندازیاری ئەو یارییەی پێشمەرگەیە، بەڵام یەکێتی و گۆڕان و ئەوانی دیکە کە فێرن بەوەی لە پەراوێزی پارتی سیاسەت بکەن، لە جیاتی هەڵدانەوەی دەمامکەکە، خۆیان هەمان کار دووبارە دەکەنەوە. لە ڕاگەیاندنی ڕێفراندۆمەوە بگرە تا پیرۆزکردنی پێشمەرگە، لەوەشەوە تا دەگاتە دەوڵەتی کوردی، جگە لە لاساییکردنەوەی پارتی و سیاسەتکردن لە سەبەری ئەودا هیچی دیکە نیە.

بەڵێ پێشمەرگە لە کۆنەوە تا ئێستا خاوەنی چەند کەسانێکی دڵسۆز و بەئەمەک بوە و ئەوانە هەرگیز سڵیان نەکردەتەوە لە مردن، برسییەتی و سەرمابوون، بەڵام لە کۆتاییدا خراونەتە خزمەتی ماکینەی کوردایەتی خێڵەکی و وەک ڕۆن و بەنزیک بۆ ئەو ماکینەیە سوتێندراون کە ٢٥ ساڵە ئەوە بەرهەمەکەیەتی. لە ساتەوەختی شەڕو پێکدادان، ئاژیتەی شەڕکەرانەی پڕ لە کەف و کوڵی کوردایەتی و ڕەوشی هەستیاردا سەختە مرۆڤ بتوانێ بە لۆژیکی بیربکاتەوە و بنوسێ یان قسە بکات، بەڵام با لەخۆمان تێکنەدەین بە شێکی گرینگ لەو کوردستانە بەناو ڕزگارکراوەکەی باشوور لە لایەن داگیرکەران بەڕێوە ئەبرێ. چەند ڕۆژێک بەر لە ئێستا چەند هاوڕێیەکی نزیک لە یەکێتی و گۆڕانم بینین خۆیان ئەیانگوت بەتەنیا وڵاتی مسڕ زیاتر لە ١٠ بارەگای ئیستیخباراتی لە سلێمانی هەیە. باشە ئەگەر مسڕی داماو ئەو هەمو بەرەگاییەی لە سلێمانی هەبێ، دەبێ ئێران، تورکیا، ئەردون، سعودیە، قەطەر و سوریا چەند بارەگای ئیستیخباراتی و

نهێنیان لە بادینان و هەولێر هەبێ؟ ئەی کەواتە پێشمەرگەی “پیرۆز” لە کوێیە؟ ئایا پێشمەرگە لەسەدا چەند شەڕی داگیرکەران و لە سەدا چەند شەڕی ناوخۆی کردوە؟ بەر لە ڕاپەڕین و دوای ڕاپەڕین پێشمەرگە توانیویەتی یەک بستە خاکمان بپارێزێ ئەگەر وڵاتێکی زلهێز بە تانکو فڕۆکە و پارە لە پشتیەوە نەوەستابێ؟

پێشمەرگە لای کێ بەکاردەهێنرێ؟

سەیر لەوەدایە کاتێک باسی پێشمەرگە دەکرێ، بەر لە پێشمەرگە دەسەزە قوربەسەرەکان، ئەو کەسانە دەمیان دەکەنەوە کە لە ڕاستیدا ڕۆژێک پێشمەرگە نەبونە، مەگەر لە ترسی سەربازی، یان لەبەر ئەوەی بیرەیەکی خواردنەتەوە و باوکی دەریکردوە، یان لە برسان بەتە پێشمەرگە و کەینە بەی نەسوڕابە خۆی تەسلیم کردەتەوە یان وەکو کوردی باشوور گوتەنی “سەنگەری گەڕیوە”. واتە ئەوان داکۆکی لە پێشمەرگە ناکەن، بەڵکو لە ژێرناوی پێشمەرگە و خانەوادەی شەهیدان داکۆکی لەو لەوەڕگایەی باشوور دەکەن کە ئەقڵیەتی خێڵەکی کوردایەتی داهێنەرەکەیەتی. مەلا مستەفاو ئیدریس بارزانی کە خۆیان بە ئەندازیاری پێشمەرگە دەزانن، بەر لەوەی سەنگیان بدەنە داگیرکەران، ڕووی لوولەی تفەنگەکانیان داوەتە دوژمنە ناوخۆییەکانیان. شەڕی زێبارییەکان، ڕۆکانی و برادۆستییەکان تا دەگاتە شەڕی جەلالی – مەلایی، یەکێتی و بەرەی جووت، شەڕی پکک و خۆیان گوتەنی “جەماعەتی قاسملۆ” بە دەستی پێشمەرگە کراوە، ئیتر بۆ پێشمەرگە پیرۆز دەکەن؟ بۆ نابێ کەس باسی پێشمەرگە بکات؟

پێشمەرگە و ماکینەی پێشمەرگە

هەروەکو لەسەرەوەدا باسکرا کێشەکە لە خودی پێشمەرگە نییە، بەڵکو لە ماکینەی پێشمەرگەدایە کە هەر لە سەرەتاکانی یەکەمین دامەزراوەی سیاسی مۆدێرنی کوردی کە پارتی دیموکراتی کوردستانە بە سەرۆکایەتی بنەماڵەی بارزانی، پێشمەرگە وەک دەزگایەکی چەکداری پاراستنی بنەماڵە بەکار هێنراوە بەڵام لە ژێر ناوی کوردایەتی و شۆڕش. دوای جیابونەوەی چەندین حیزبی دیکە لە پارتی دیموکراتی کوردستان، درێژەیان بە بەشێک لەو ئەقڵیەت و کولتورە داوە. ئەگەرچی پێشمەرگەکانی یەکێتی و شیوعی و...هتد، لە هەندێک شوێندا، ئازا و فیداکار دەرکەوتبن، بەڵام لە بنچینەدا لەبەر ئەوەی ماکینەکە نیشتیمانی نییە و حیزبییە، لەبەر ئەوەی لە ڕێگای حیزبەوە یان لە سەبەری حیزبەوە دەزگاکە بەخێڵەکی کراوە، لەبەر ئەوەی پێشمەرگە لە غیابی ئەقڵ، خوێندن و فکر چەکدار کراوە، لەو ڕۆژەوە

تا ئێستا کە ٢٥ ساڵە دەوڵەتەکەمان هەیە، نەک بە دامەزراوەیی نەکراوە، بەڵکو بە پەروەردە، نەزان، گەندەڵ و بە ئیرادە کراوە تا ئێستا کە پێشمەرگەکانی بەرەی جەنگ بونەتە سواڵکەر بە ئەوەی لە بەرەوە بچنە ماڵە سارد و سڕەکانیان دەستێک بەسەری منداڵە بەنازەکان و بەبێ بە شیرەکانیان دابێنن. بەڵام ئەوڕۆ لەلایەن هەندەک ناوەندی بڕیار و ئەلیتی ماکینەی پێشمەرگەدا، شەڕەکە بە کۆمەڵێک گەوج دەکەن بە هێشتنەوەی ماکینەکانیان. یەکێک لە کێشەکانی ئێستای یەکێتی کە ئەڵێن شەڕکەرترین پێشمەرگە هی یەکێتییە، ئەو بەرپرسە نەخوێندەوارە سەربازیانەن کە ڕۆڵی شێف لە فابریکەی پێشمەرگەدا دەبینن.

تاقە چارەسەری ئافراندنی کولتورێکی نوێی سیاسی و هزرییە نەک شەراکەتکردن لە سیستەم

کێشەکانی باشووری کوردستان هەروەکو بە کورتی باسمانکردن کێشەی فکری، ئەخلاقی، کولتوری گەورەن کە لە سەرەتای دروستبوونی بزووتنەوەی سیاسی کوردی سەریان هەڵداوە. ئەو کولتورە حیزبیە نەریتیە چۆتە ناو قوڵایی کۆمەڵگە، تاک و بەشەکانی دیکەی کوردستان. جگە لە پکک و نزیکەکانی سەرجەم ڕێکخراوەکانی دیکەی کوردستان بەدەست نەخۆشی کوردایەتی سیاسی ئەناڵێنن. نەبوونی سەرکردایەتیەکی هۆشیار و خاوەن فکر وایکردوە حزبە ڕکەبەرەکانی پارتیش لە دوایدا سازش لەگەڵ ئەو لۆژیکە نەریتیەدا بکەن و ببنە بەشێک لە سیستەمەکە. بەهۆی نەبوونی فکرێکی ڕۆشن، ڕکەبەرەکانیش بڕوایان بە ڕزگاربوون لەو دۆزەخەدا نیە و لە دوایدا تەسلیمی واقیعەکە دەبن. هەر ڕکەبەرێکی پارتی ئاڵودە بە نەخۆشیەکانی گەڕاوە دوای قیڕەقیڕێکی زۆر، خەڵکەکە گەرم ئەکات و چەند پارلمانتارێک لەسەر گیرفانی دەوڵەت بە هەزاران دۆلار خانەنشین دەکات و خەڵکی نوێ دەکاتە پارلمان و گیرفانیان پڕ ئەکات.

ئێمە لە سەردەمی پۆست مۆدێرنە، پۆست ناسیۆنالیزم و پۆست مارکسیزم دەژین. ئەوڕۆکە دەوڵەت نەتەوە لە تەواوی جیهان لە قەیراندایە. مارکسیزم و خەباتی چینایەتی وەڵامی زۆر پرسیاری ئەو ڕۆژگارە و کۆمەڵگەی نوێ ناداتەوە. لیبرالیزمی دیموکراتی و بە موطڵەقکردنی تاک و دابڕانی لە زۆر شت نەک لە کۆمەڵگەی ئێمە بەڵکو لە خۆرئاواش لەژێر ڕەخنەی توند دایە. لیبرال دیموکراتەکان دەوڵەتیان لە ژێرناوی کەرتی تایبەتدا بێ ناوەڕۆک کردوە و دەوڵەتی خۆرئاوا ئیتر لە دەستی کۆمپانیاکان دایە. سۆسیالیستەکانی خۆرئاوا، کە ٢٥ ساڵە سازش لەگەڵ لیبرالیزم دەکەن، کۆتایان بەخۆیان هێناوە. ئەوڕۆ

ناسیۆنالیزم جگە لە شەرپەنجە هیچی تر نیە بۆ کۆمەڵگە نافەرمیەکان. ئیتر سەردەم سەردەمی ناسنامەکانە و ناسنامە جیاوازەکان جێگای نەتەوە، چین و موطلەقیەتی تاکەکانیان گرتەتەوە. لە غیابی هزرێکی نوێدا، ئایدیۆلۆژیای ئیسلامی سیاسی بە شیعەو سوننە وە تەواوی ناوچەکەی پەرێشان کردوە. شەڕی شیعەو سوننە جگە لە کاولکردن و داڕزاندنی شار، کۆمەڵگە و سروشت هیچی دیکەی لە بەرهەم نەهاتوە و چاوەڕوانی هیچی دیکەی لێ ناکرێ. هەر لایەنێک لە ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستدا، خاوەن بیرێکی نوێ نەبێ کە مارکسیزمی کلاسیکی، لیبرالیزم، ئیسلامی سیاسی، نەتەوەپەرستی و دەوڵەت نەتەوە تێبپەڕێنێ، ناتوانێ خۆی لە تەڵەی شیعەو سوننە ڕزگاری بکات.

کۆمەڵگەی کوردستان کۆمەڵگەیەکی فرە ڕەنگ، کولتور، ئەتنیک، ئایین، دیالێکت و زمانە. هیچ کامێک لەو ئەدەلۆژیانە ناتوانن سەرجەم پێکهاتەکانی کوردستان لە ئامێز بگرن. ئەگەر نەتەوەیی بووین چی لە “تورکمەن، مەسیحی، عەرەب” و هتد بکەین؟
ئەگەر مارکسیست و چینایەتی بووین، چی لە چینەکانی دیکە بکەین؟ ئەگەر لیبڕاڵ بووین چی لە ناسنامە جیاوازەکان بکەین؟ ئەگەر ئیسلام بووین کام تەریقەت هەڵبژێرین و چی لە ئەوانی دیکە بکەین؟
لە ڕاستیدا بزووتنەوەی نەریتی کوردی کە لە ژێر کاریگەری پارتی دیموکراتی کوردستان دایە، بە یەکێتی و گۆڕان و یەکگرتو و شیوعی و دیموکرات، کۆمەڵە و....هتد ڕوە هیچ وەڵامێکیان بۆ ئەو پرسیارانە پێ نیە. کەمەنەتەوەکان تا ئێستا یان لێیان دراوە، یان کراونەتە دوژمن یان بە پارە و ترس بێدەنگ کراون. بزووتنەوەی کوردی لە غیابی ئافرەت و نیوەی کۆمەڵ ٧٠ ساڵی بە دواکەوتویی بەڕێکرد. ژمارەی ئەو ژنانەی لە ژێر سێبەری ئەو دەستەڵاتە کوردیە سوتان یان سوتێندران، زۆر لە ژمارەی قوربانیانی هەڵەبجە زیاترە. ئەوڕۆ قیرەقیری نەتەوەپەرستی نەریتی کورد کە هەوڵی سڕینەوەی ناسنامەی بادینی، هەورامی، کاکەیی، کوردی هەندەران و ئەزیدیەکان دایە و هەموویان لە قاڵبی ڕووتی کوردێنی ئەدات هیچ واتایەکی نەماوە و ئەوان داوای ناسنامەی تایبەتی خۆیان دەکەن. ئەوان حەزئەکەن لە ناوچەی خۆیان بە زمان و دیالێکتی خۆیان بخوێنن و دان بە ناسنامەی ئەتنیکی، ئایینی و ڕەگەزی بنرێ. دەیان ساڵە بە پارە، ترس و سەرکوتکردن ئەزیدیەکانمان ناچارکردن بڵێن کوردین، بەڵام ئامادە نەبووین یەک ڕۆژ بیانپارێزین.

دوای ئاوابونی خۆری کۆمۆنیزم، لە سەرجەم وڵاتە سەرمایەداریەکانەوە ڕاستڕەوە لیبڕاڵەکان دێنە سەر دەستەڵات و

شەقەک لە بانگەشەی لیبرالیزمی خۆرئاوا هەڵدەدەن کە باسی عەداڵەتی کۆمەڵایەتی ئەکات. لە سیستەمی لیبرالی خۆرئاوادا، تادێت جێگای کۆمپانیاکان فراوان و جێگای پەنابەران، گروپە نافەرمیەکان و ناسنامە جیاوازەکان لەق دەبێ. لە ژێرناوی ئازادی تاک، سەرجەم کۆمەڵگەیان بێ ڕوح کردوە. ئەی ئەگەر ئەو بیردۆزە تاڵانکاریەی نەوتفرۆشەکانی ڕۆژهەڵات کە بانگەشەی بازاڕی ئازادی لیبرالیزم ئەکەن سەرکەوە کە هیچ ئەسڵەکیان نیە، دەبێ چی بەسەر خەڵکی هەژار، ژینگە و کۆمەڵگەی ڕۆژهەڵات بە کوردستانیشەوە بێنن؟ دەبێ چاوەڕێی چەند کارەساتی دیکەی وەک حەلەب، شرناخ، ئیدلیب، سەنعا و غەزە بکەین؟
بە کورتی ئەگەر دەمانهەوێ کێشەکانی باشوور بە پێشمەرگەشەوە چارەسەر بکەین و خۆمان لەو زڵکاوەی بزووتنەوەی کوردایەتی ڕزگار بکەین، ئەبێ سەرەتا شەقەک لە نەتەوەبونی بارزانی، سۆسیال دیموکراتی تاڵەبانی، ئیسلامی سیاسی و بێفکری گەڕان هەڵبدەین کە ڕاست و چەپی دیارنیە.
ناوەکەی هەرچی دەبێ گرینگ نیە، ئەمە پێویستیمان بە ڕۆشەنفکریەکە کە وەڵامی سەرجەم ئەو پرسیارانەی سەرەوە بداتەوە، سەرجەم ناسنامەکان لە باوەش بگرێت و خۆی لە زڵکاوی نەتەوەیی و ئایینی ڕزگار بکات.

سەرچاوەکان:

Terror and Taboo: The Follies, Fables, and Faces of Terrorism By Joseba Zulaika, William Douglass

Taboo: Why Black Athletes Dominate Sports And Why We’re Afraid To Talk About It By Jon Entine

http://socialistregister.com/index.php/srv/article/viewFile/5360/2261

A Taoist Politics: The Case For Sacredness Paperback – October 2, 2007 by Deena Stryker

Hegemony and Socialist Strategy: Towards a Radical Democratic Politics By Ernesto Laclau, Chantal Mouffe